

Til : Styret

Fra : Bankens administrasjon

Dato: 21.06.2023

Retningslinjer for vurdering av bærekrafts- og klimarisiko i kredittsaker

Revidering av versjon 1.0 godkjent 11.01.2022

Bakgrunn for retningslinjene

Bærekraft (ESG) og klimarisiko skal inngå som en fast del i bankens risikostyring og kredittvurdering, og som en del av risikovurderingen både i den enkelte kredittsaken samt i bankens vurdering av kapitalbehov / ICAAP. Finanstilsynet skriver følgende på sine sider:

Finansmarkeder og finansforetak påvirkes av både fysiske klimaendringer og omstillingen til et lavutslippssamfunn. Integrasjon av klimarisiko i tilsynsvirksomheten står derfor høyt på agendaen hos finanstilsynsmyndigheter i mange land, og det arbeides med å utvikle tilsynsverktøy for å følge opp klimarisiko. Finanstilsynet deltar i dette arbeidet.

Finanstilsynet forventer at foretakene i sine risikostyringssystemer fanger opp alle vesentlige risikoer, herunder risikoer knyttet til effekten av klimaendringer og overgang til et lavutslippssamfunn.

Finanstilsynet vil også følge opp bankenes håndtering av klimarisiko, herunder bankenes retningslinjer for vurdering av klimarisiko i kredittgivingen, og vurdering av klimarisiko i risiko og kapitalbehovsvurderinger ICAAP.

Bankens retningslinjer for vurdering av risiko knyttet til klima og bærekraft i kredittvurderingen skal godkjennes av styret.

Om bærekraft- og klimarisiko

ESG står for "Environmental, Social and Governance" som oversatt betyr miljø, sosiale forhold/rettigheter og selskapsstyring. Økt fokus på ESG i banken og i kredittarbeidet bidrar til at banken får bedre innsikt og styring av risikoen på sine utlån og investeringer, og kan derigjennom bidra til en mer bærekraftig, langsiktig avkastning.

Banken skal sikre ansvarlig utlånsvirksomhet gjennom å øke bedriftskundenes bevissthet og praksis rundt temaer som miljø, etikk, samfunnsansvar, forretningsdrift og eierstyring. Eksempler på faktorer rådgiver kan ta mot kunde i kundesamtaler:

- Ikke forurensrer det ytre miljøet
 - støtter og respekterer vern av internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, slik som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.
 - Ikke bidrar til økonomisk kriminalitet gjennom hvitvasking av penger, mistenkelige transaksjoner og mulige svindelsaker.
-
- Ikke bidrar til finansiering av terror eller produksjons/distribusjon av dødelige våpen
 - har åpne eierstrukturer, at de organiserer sin virksomhet på en slik måte at de gjenspeiler reell produksjon/verdiskapning, og ikke utnytter smutthull i lovverket for å unngå beskatning ved bruk av for eksempel skatteparadis.
 - har prosedyrer for iverksettelse av tiltak ved mistanke om at ansatte eller leverandører har gjort seg skyldige i tilrettelegging av skatteunndragelse.
 - Ikke bidrar til korrupsjon, for eksempel gjennom bestikkelser i form av penger, gaver eller tjenester
 - Ikke diskriminerer ansatte, kunder og leverandører på grunn av alder, kjønn, rase, religion, nasjonalitet, sivil status eller seksuell legning.

Bærekraft handler om hvordan banken og bankens kunder påvirker omgivelsene, og hvordan omgivelsene påvirker banken og bankens kunder. Teknologiske nyvinninger kan gjøre eksisterende eiendeler og/eller prosesser ulønnsomme. I tillegg kan endrede holdninger på grunn av mer fokus på bærekraft medføre

- mer vridning over til gjenbruk
- at unge personer ønsker kun å jobbe i virksomheter som setter søkelys på bærekraft, og dette kan føre til at det blir ekstra krevende å rekruttere kompetente personer til virksomheter som ikke regnes som bærekraftige på sikt
- at det blir forgang i overgangen til sirkulær økonomi. Dette kan bidra til at noen produkter ikke lengere er salgbare dersom produktet ikke i tilstrekkelig grad kan resirkuleres. Dette kan også gi nye muligheter for noen produkter

Klimarisikoen er et resultat av hvordan bankens kunder påvirkes av både fysiske klimaendringer som kan gi økte kostnader eller tap (fysisk risiko) og økonomisk risiko knyttet til omstillingen til et lavutslippssamfunn (overgangsrisiko). Klimarisiko blir en stadig viktigere del av bankens risikovurdering fremover av flere grunner:

- merkebare fysiske konsekvensene av klimaendringer
- stort fokus på å stoppe klimaendringene gjennom kutt i utslipp, noe som påvirker rammevilkårene
- myndighetene har for alvor begynt å interessere seg for bankenes arbeid med klimarisiko. Blant annet har Finanstilsynet i 2020 kommunisert konkrete forventninger til at bankene vurderer klimarisiko i sine kredittengasjementer

Fysisk klimarisiko består av værrelaterte hendelser som uvær og oversvømmelser, samt mer permanente endringer som økt havnivå, høyere temperaturer og endrede nedbørsforhold. Disse refereres til som henholdsvis akutte og kroniske risikoer.

Overgangsrisiko er risiko tilknyttet endringer i rammevilkår og effekten av klimapolitiske tiltak, utvikling av klimarelevant teknologi og endringer i forbrukeradferd. Når samfunnet forsøker å motvirke eller tilpasse seg klimaendringer. Ny informasjon om disse forholdene kan føre til brå og store verdiendringer på finansielle aktiva, både i positiv og negativ retning.

Det er ulikhet mellom analyse av fysisk risiko og overgangsrisiko. For fysiske klimaendringer antas hovedtyngden av effektene først å komme mange år fram i tid. Når det gjelder overgangsrisiko vil effekter og skadevirkninger slå mye raskere inn.

Eksempel	
Fysisk risiko	<ul style="list-style-type: none"> • Ekstremvær gir skade på eiendommer og infrastruktur • Mye nedbør, flom og rasfare på grunn av endret klima. Medfører at det kan bli bo – og byggestopp på flere områder enn tidligere • Tørke og økt skogbrannfare som medfører skader / tap som ikke dekkes av forsikring eller problemer med produksjon/ driftsstans for landbruket. • Manglende snø på grunn av endringer i klima, vintersportssteder mister kunder i høysesongen og sportsbransjen kan oppleve mindre salg av sportsutstyr • Økt havnivå generelt, eller i perioder, kan medføre økt risiko for oversvømmelser ved uvær, flere områder utsatt ved for eksempel stormflo
Overgangsrisiko	<p>Politiske virkemidler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strengere krav til energieffektivitet kan påvirke eiendomsporteføljene • Strengere utslippskrav for biler påvirker bilansporteføljen, restriksjoner for kjøring med diesel/bensin
	<p>Endrede holdninger</p> <ul style="list-style-type: none"> • Endrede krav fra kunder og andre interessentgrupper kan påvirke inntjeningen til bedrifter i næringer som ikke er tilpasset overgangen til et klimanøytralt eller lavutslippssamfunn. Dette påvirker igjen bankenes risiko ved eksponering mot disse næringene • Offentlige kunder stiller nye krav til sine leverandører om klimavennlige løsninger • Boliger skal være klimaeffektive og skal bruke lite energi til oppvarming, næringsbygg forventes å være klimaeffektive • Generelt fall i konsum, blant annet mindre konsum av kjøtt

- Mindre reisevirksomhet

Risikovurderinger i kredittsaken

Bærekraft- og klimarisiko for PM kunder

For bankens PM- kunder kan klima - og bærekraftsrisiko anses som begrenset. Den fysiske risikoen for PM-porteføljen kan være knyttet til reduserte panteverdier for objekter som er utsatt for klimaendringer. Denne risikoen er også vurdert til å være lav på kort sikt med bakgrunn i de gode naturskadeforsikringsordningene som finnes og at klimapåvirkningene på kort sikt er små.

Banken bør allikevel inkludere en vurdering av klima- og bærekraftsrisiko i sin kredittvurdering for PM kundene dersom

a) banken skal vurdere å finansiere nye boliglån til PM -kunder i områder som er eller forventes å bli påvirket av konsekvenser av klimaendringene, gjennom for eksempel økt fare for ras og flom. Banken må i slike tilfeller vurdere om

- boligen er fullverdiforsikret, og om det er risiko for at forsikringen ikke dekker mulige/ sannsynlige klimahendelser
- krav til belåningsgrad bør senkes
- tilleggsikkerhet bør innhentes

b) kunden er ansatt i en virksomhet som vurderes som utsatt i forhold til klima- og bærekraftsrisiko, slik at dette kan påvirke kundens betalingsevne i vesentlig grad

Klima - og bærekraftsrisiko for BM-kunder

For BM-kunder kan klima – og bærekraftsrisiko være vesentlig for flere bransjer og for ulike sikkerhetstyper. I alle BM-kredittsaker bør derfor rådgiver utdype om kundens betjeningsevne og sikkerheter er eksponert for denne type risiko eller ikke, gjennom en vurdering av kundenes bransje, leverandører/kunder.

Dersom kunden er utsatt for klima- og bærekraftsrisiko skal det fremgå i hvilken grad og på hvilken måte kundens betjeningsevne og verdi av kundens eiendeler/bankens pantesikkerhet er risikoutsatt i forhold til klima – og bærekraftsrisiko

Bankens Policy for bærekraft, samfunnsansvar og klimarisiko fastsetter hvilke bransjer banken ikke skal være eksponert i.

Covenants

Det er viktig at kundens egen vurdering av sin klimarisiko og sitt forhold til bærekraft også beskrives. For kunder som ikke i tilstrekkelig grad har tatt klimarisiko og risiko knyttet til bærekraft på alvor, må det vurderes om det er hensiktsmessig å be kunden om å forplikte seg til en plan for gjennomføring av nødvendig tiltak. I slike tilfeller bør banken vurdere om foreslåtte tiltak skal etableres som covenants på kunden, og om brudd på disse bør medføre konsekvenser i form av økt innbetaling av egenkapital, høyere pris og/eller økte krav til sikkerheter o.l. Dersom det vurderes at risikoen knyttet til disse områdene er for høy, bør kunden ikke innvilges ny/ytterligere kreditt.

Bærekraftmodulen i IQ-Bank

I IQ-Bank er det definert nærmere en del spørsmål som skal gjennomgås med kunde i forhold til bærekraft og miljø. Spørsmålsbolken skal bidra til å avdekke bærekraftrelatert risiko i kundeforholdet. Bolken er standardisert med øvrige banker i Lokalbankalliansen.

Spørsmålene skal bidra til en samlet vurdering av kredittrisikoen mot kunde vurdert opp mot klima - og bærekraft. Dette skal danne grunnlag for en risikovektet bærekraftsvurdering av kunden. Det er viktig at rådgiver vurderer om kundens svar stemmer med egen vurdering av klima - og bærekraftsrisiko . Det er rådgiver som kjenner kunden best, og en beregnet risikoscore vil ikke nødvendigvis ta opp i seg alle momenter som sier noe om akkurat denne kundens klima – og bærekraftsrisiko. Rådgiver skal i saksnotatet også legge inn en tekst som omhandler en skjønnsmessig vurdering av bærekraftsrisiko.

Risiko knyttet til klima og bærekraft inngår ikke i dag når kundens risikoklasse (RKL) beregnes slik at evt risikopåvirkning i forhold til bærekraft må tillegg. Svar på bærekraft- og miljøspørsmålene, samt skjønnsmessig bærekraftsvurdering av rådgiver skal benyttes for:

Spørsmålene som omhandler bærekraft som pr nå inngår i IQ-Bank er som følger:

Bærekraft og miljø (ESG) (0,00%)		Poeng	1	7	10	1	
Score: 0,00		Vekting	Ja	Delvis	Nei	Uakt.	
Har ledelsen et bevisst forhold til selskapets miljørisiko og har bærekraft på agendaen?	10%						
Har kunden vurdert hvordan muligheter innen bærekraft kan påvirke bedriftens lønnsomhet og risiko?	10%						
Har selskapet definert ett eller flere miljø- eller bærekraftsmål eller tiltak?	10%						
Har selskapet planer om å foreta investeringer i en mer miljøvennlig retning?	10%						
Er kundens virksomhet helt eller delvis miljøsertifisert eller har et miljø- og kvalitetssystem?	10%						
Har kunden etablert praksis som ivaretar krav til likestilling, mangfold og arbeidsvilkår?	10%						
Vil inntjeningen være upåvirket av fysisk risiko/klimarisiko ifb med kredittsaken?	10%						
Vil inntjeningen være upåvirket av fremtidige krav til bærekraft/overgangsrisiko?	5%						
Kundens sikkerhetsverdier er "IKKE vesentlig påvirket" av klimarisiko eller overgangsrisiko?	20%						
Kunde har forsikringsdekninger som gjenspeiler risiko? vil kunden ha en gjennomgang?	5%						

VEDLEGG: Veileder til rådgiver i ESG samtalen

1) Har ledelsen et bevisst forhold til selskapets miljørisiko og har bærekraft på agendaen?

HVA BURDE DERE TENKE NÆRMERE PÅ FOR EGEN BANK?

- Miljø = alle aspekter av E, hva i så fall med S og G?
- Hva er et bevisst forhold?
 - Bevisstgjøring, planer, tiltak, oppfølging for risikoredusering?

Har ledelsen et bevisst forhold til selskapets miljørisiko og har bærekraft på agendaen? 10%

- Hva må til for å ha det på agendaen?
 - Bevisstgjøring, planer, tiltak, oppfølging?
 - Et visst omfang av planer, tiltak, oppfølging?
- Hvordan skal disse to spørsmålene vektas?
 - Begge må være på plass, holder med en del?

Manglende interesse og fokus på miljø som risiko for selskapet, kan gi økt kredittrisiko for banken gjennom offentlige påbud, bøter eller tap av omdømme.

Miljø er mer enn bare klima, og dette spørsmålet tar sikte på å avdekke om det kan være risikofaktorer i virksomheten tilknyttet de øvrige miljøfaktorene som for eksempel utslipp til hav/grunn, tap av naturmangfold/naturrisiko, overgangen til en sirkulær økonomi eller annen forurensning. For eksempel fikk verden en global avtale for å beskytte naturen denne uken her. Her må man regne med at det kommer mer lovregulering, f.eks. kan det bli vanskeligere/dyrere å bygge ut hytttefelt. Er dette et viktig arbeidsområde for kunden, kan dette øke risikoen for kundens betjeningsevne.

- har kunden kunnskap om krav og muligheter i aktivitetskjeden som virksomheten er en del av? eller vil/kan komme?

- Selskapet kan også oppleve inntektsbortfall ved at private kunder velger andre leverandører og/eller at man mister kontrakter med offentlige kunder som stiller krav på miljøområdet.

Selskapets ledelse bør utdype hva de tenker rundt dette.

- Har selskapet rutiner for HMS? Vurderer selskapet bærekraft og etikk ved innkjøp og bruk av underleverandører?

Transport: Benyttes billige underbetalte utenlandske vogntog med slitte dekk, eller skikkelige velorganiserte leverandører?

Butikker: Hva med de varene de videreselger, er de sikre på at dette er bærekraftige produkter, produsert uten barnarbeid, produsert i et land med skikkelige avtaler for ansattes rettigheter osv?

Aktiv eierskapsstyring er særlig viktig når eierne ikke er involvert i den daglige driften av selskapet.

-Aktive eiere bruker sin innflytelse over selskaper til å fremme ansvarlig forretningsdrift i selskapene de eier. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom å stemme på generalforsamling, eller å inngå dialog med selskapet, med mål om å forbedre tilnærminger knyttet til miljø, samfunn og selskapsstyring.

-Har selskapet en åpen og transparent eierstruktur og-styring?

Komplekse og utydelige eierstrukturer kan gjøre det krevende for banken å avdekke uønsket atferd.

Dette medfører risiko for at virksomheten opererer på en måte som kan få økonomiske konsekvenser dersom det blir avdekket. Primært avdekkes dette også i AHV vurderingen på kunden.

2) Har kunden vurdert hvordan muligheter innen bærekraft kan påvirke bedriftens lønnsomhet og risiko?

SPØRSMÅL 2: HOVEDFOKUS

Hvordan kan selskapet påvirke?

Har kunden vurdert hvordan muligheter innen bærekraft kan påvirke bedriftens lønnsomhet og risiko? 10%

Kan dette styrke lønnsomheten?
 Kan dette øke eller redusere risikoen?

HVA BURDE DERE TENKE NÆRMERE PÅ FOR EGEN BANK?

- Hva legger dere i vurdert?

Har kunden vurdert hvordan muligheter innen bærekraft kan påvirke bedriftens lønnsomhet og risiko? 10%

- Hvor mye må det påvirke?

Overordnet spørsmål som treffer bærekraftsområdet i sin helhet. Handler om hvordan kunden evner å identifisere, forstå og gripe mulighetene som oppstår i omstillingen til en bærekraftig økonomi. Har kunden f.eks. sett på muligheten for nye produkter (f.eks. samme produkt, men med mer

bærekraftige materialer) eller tjenester (f.eks. hvordan kan du som kunde spare energi), nye kundegrupper (f.eks. nye aldersgrupper som er interessert i bærekraftige produkter) eller nye markedsområder (f.eks. naboområdet hvor det er lite tilbud av bærekraftige produkter) som følge av bærekraft? Dersom kunden presterer godt på dette området, vil det kunne ha positive effekter på inntjening/betjeningsevne. Spørsmålet skiller seg fra de øvrige gjennom vinklingen mot muligheter, de øvrige spørsmålene er vinklet mot risiko.

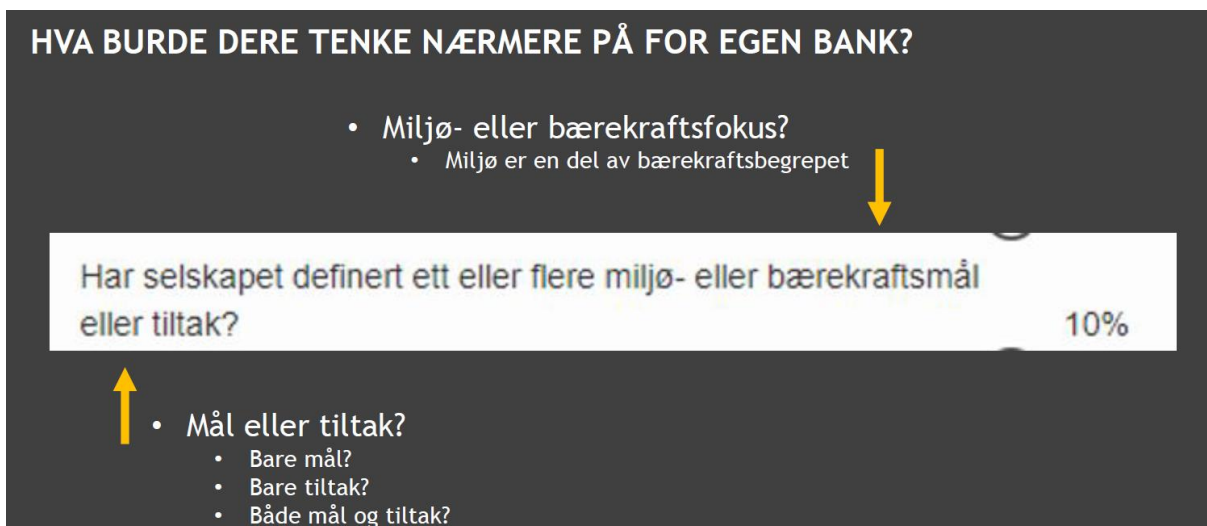
"HVIS DET ENNÅ IKKE ER ET KRAV TIL AKKURAT BEDRIFT DIN. PÅVIRKER DET DEG FORTSATT FORDI BEDRIFTEN DIN ER EN DEL AV AVKTIVITETESKJEDEN TIL ANDRE ELLER STØRRE BEDRIFTER. DESSUTEN STILLER KUNDER, LEVERANDØRER OG INVESTORER/EIERE KRAV TIL HVORDAN VIRKSOMHETER ARBEIDER MED BÆREKRAFTIGE AKTIVITETER."

Vil for eksempel nye krav til null-utslippskjøretøyer kreve betydelige investeringer fremover, som kan påvirke selskapets lønnsomhet?...eller vil investeringer i denne retningen gi et konkurransefortrinn eller reduserte driftskostnader og økt omdømme?

Har ledelsen nødvendig kompetanse og fokus knyttet til bærekraft for sin bransje, og hvordan sørger de for å holde seg oppdatert på dette feltet. Hvordan kan bedriften markedsføre seg ut mot markedet?

Er kunden kjent med evt. bransjestandarder mm.

3) Har selskapet definert ett eller flere miljø- eller bærekraftsmål eller tiltak?

Selskaper som har definert tydelige mål for miljø og klima har normalt en aktiv holdning til temaet og ser verdien av dette for sin virksomhet.

Har kunden gode planer og tiltak for å redusere avfall og utslipp til naturen fra sin egen virksomhet? dette kan være avfallsplaner i byggenæringen eller via miljøfyrtårn eller tilrettelagt for kildesortering i virksomheten.

- avtale med miljø- renovasjonsselskap med avtalte rapporter/dokumentasjon

- driftsrutiner for å redusere avkapp, forurensning, søl av diesel, beredskapsplaner
- aktiv bruk av internkontrollsystemet med årlig risikovurderinger i virksomheten
- lagring av miljøfarlig avfall rundt eget bygg, på næringstomt mm.

Fravær av målsettinger eller oppmerksomhet på miljøområdet kan ha langsiktige negative konsekvenser gjennom økte kostnader og/eller reduserte inntekter på sikt. Opparbeidelse av gradvis svekket konkurransekraft gjennom manglende fokus på miljøområdet kan omtales som teknisk gjeld innenfor miljøområdet.

Dette kan gi økt kredittrisiko for banken ved at kunden er mer utsatt for kostnader knyttet til fysisk risiko og overgangskostnader (dvs. tidligere investeringer blir verdiløse fordi nytt regime krever mer miljøvennlige investeringer), og dermed lavere lønnsomhet i sin virksomhet.

4) Har selskapet planer om å foreta investeringer i en mer miljøvennlig retning?

SPØRSMÅL 4: HOVEDFOKUS

- Har kunden mål eller tiltak?

↓ ↓

Har selskapet planer om å foreta investeringer i en mer miljøvennlig retning? 10%

↑

- Husk hele bokstaven E
 - Klima
 - Forurensning
 - Vannressurser
 - Naturmangfold
 - Sirkulær økonomi

IBDO

HVA BURDE DERE TENKE NÆRMERE PÅ FOR EGEN BANK?

- Hvilken kvalitet bør planene ha?
- Hvilket omfang må/bør tiltakene ha?

↓ ↓

Har selskapet planer om å foreta investeringer i en mer miljøvennlig retning? 10%

↑

- Hvor mye er mer?

Har selskapet har en aktiv holdning til å redusere sitt CO2-fotavtrykk gjennom å investere i mer klimavennlige produkter, f.eks å investere i nullutslippsskjøretøyer?

Gjør kunden oppmerksom på at ENOVA har gode støtteordninger for bedrifter.

Men dette kan også tas ned på nivå som å f.eks erstatte plastikkbestikk med tre etc. Investere i El bil som firmabil/varebil eller også for å legge opp til samkjøring til og fra anleggsområde mm.

5) Er kundens virksomhet helt eller delvis miljøsertifisert eller har et miljø- og kvalitetssystem?

SPØRSMÅL 5: HOVEDFOKUS

↓ Har de ett kjent system for miljøvurderinger og tiltak?

Er kundens virksomhet helt eller delvis miljøsertifisert eller har et miljø- og kvalitetssystem?

10%

Aktivt forhold til Internkontroll/HMS, Miljøfyrtårn, ISO-sertifisering eller andre tilsvarende ordninger.

LANDBRUK: Klimakalkulator beregner klimaavtrykket på gården (kjennskap og bruk = grønn)

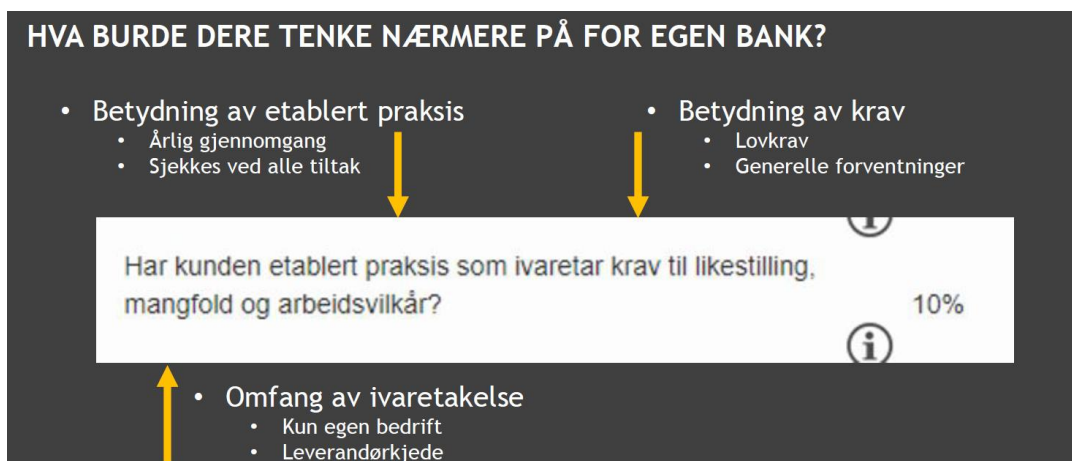
Klimasmart Landbruk har som formål å redusere klimaavtrykket til norsk landbruk uten at det skal gå på bekostning av produksjonen av mat og næringas konkurransekraft. Ved å sikre bedre informasjon og gode verktøy kan norske gårdsbruk få oversikt over egne utslipp og gjennomføre tiltak som er tilpasset egen drift. Dokumentert

Landbruket møter nye hverdager med endringer i klima, og utfordringene kan bli store. Det vet bønder som har opplevd flom. Store og langsiktige verdier kan gå tapt, både i form av matjord, bygninger og ødelagte avlinger.

Norges Bondelag har utvikla en veileder for å forebygge flomskade. Denne veilederen er et ledd i en kjede av forebyggende tiltak som Norges Bondelag arbeider med, blant annet under overskriften «Tryggere sammen» - tryggesammen.no. Hensikten er at landbruket blir bedre på beredskap, til nytte for bonden, garden og lokalsamfunnet.

Målet med denne veilederen er å formidle kunnskap, råd og tips som kan forhindre og håndtere nedbørskader i åker og eng i kulturlandskapet. Den gir en oversikt over lover og forskrifter som gjelder på dette området

6) Har kunden etablert praksis som ivaretar krav til likestilling, mangfold og arbeidsvilkår?

Vil bidra til å avdekke kundens samfunnsansvar og generelle selskapsstyring. Har kunden tilstrekkelige rutiner som sikrer at eksisterende og potensielle samarbeidspartnere leverer på gjeldende krav til likestilling og menneskerettigheter?

Virksomheter blir i stadig større grad holdt ansvarlig for bærekraft i hele verdikjeden. Åpenhetsloven er et eksempel på dette. Virksomheter som er truffet av åpenhetsloven må dokumentere hvordan arbeidstaker- og menneskerettigheter er ivare tatt i hele sin leverandørkjede. Dette treffer imidlertid ikke bare virksomheter som er omfattet av loven. Dersom virksomheten er leverandør til noen som er omfattet av loven, eller til det offentlige, så vil de møte de samme kravene til åpenhet om verdikjeden. Det er derfor en vesentlig omdømmerisiko og risiko for tap av kundeforhold som følge av dårlig håndtering av arbeidstaker- og menneskerettigheter i verdikjeden.

Er det etablert nødvendige retningslinjer knyttet til arbeidsavtaler mm. for egne ansatte?

Er de ansatte fagorganisert og følger bedriften tariffavtaler?

Er helse, miljø og sikkerhetspolicy vedtatt av toppledelse eller styret i selskapet?

Har kunden rutiner for å sikre at menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter blir fulgt opp av leverandør?

Har kunden rutiner for å sikre at innleid arbeidskraft er innleid under forsvarlige vilkår?

Er det bevissthet omkring likestilling i ansettelse, ledelse og styret?

7) Vil inntjeningen være upåvirket av fysisk risiko/klimarisiko ifb med kredittsaken?

SPØRSMÅL 7 - 9: HOVEDFOKUS	Fokus på
<p>Vil inntjeningen være upåvirket av fysisk risiko/klimarisiko ifb med kredittsaken?</p>	<p>Fysisk klimarisiko og betjeningsevne</p>
<p>Vil inntjeningen være upåvirket av fremtidige krav til bærekraft/overgangsrisiko?</p>	<p>Overgangsrisiko og betjeningsevne</p>
<p>Kundens sikkerhetsverdier er "IKKE vesentlig påvirket" av klimarisiko eller overgangsrisiko?</p>	<p>Fysisk risiko + overgangsrisiko og sikkerhetsverdier</p>

Fysisk risiko/klimarisiko dreier seg i stor grad om kostnader knyttet til fysisk skade som følge av klimaendringer, og dette deles ofte inn i akutt og kronisk risiko. Den akutte risikoen er ofte knyttet til ekstreme værhendelser, som kan få store betydninger for både inntekter og kostnader på kort sikt. Den kroniske risikoen knytter seg til mer langvarige klimaendringer, som for eksempel av snømangel kan påvirke fremtidens skiturisme i vesentlig grad.

– hvilken klimarisiko er aktuell for kunden og kredittsak? (spesielt og bransje)

- "upåvirket" = konsekvens i mindre grad eller ikke repr. kredittisiko som er identifisert på kreditt tidspunktet.

8) Vil inntjeningen være upåvirket av fremtidige krav til bærekraft/overgangsrisiko?

Overgangsrisiko beskrives som økonomisk risiko knyttet til overgangen til lavutslippssamfunnet. Denne risikoen deles ofte inn i fire kategorier; politikk og reguleringer, teknologi, marked og omdømme.

Politikk og reguleringer kan være nye krav på globalt nivå, men det kan også være lokale politiske vedtak som for eksempel restriksjoner på kjøring i byer. Videre kan et selskaps omdømme være avgjørende for å tiltrekke seg den beste arbeidskraften i fremtiden, og dette kan ha avgjørende betydning for inntjeningen fremover. Forbrukernes adferd kan også vendes raskt i favør eller disfavør av en virksomhet.

("upåvirket" = konsekvens i mindre grad eller ikke repr. kredittisiko som er identifisert på kreditt tidspunktet.)

10) Kundens sikkerhetsverdier er "IKKE vesentlig påvirket" av klimarisiko eller overgangsrisiko?

Vurdering av bankens kredittrisiko vs klimarisiko (fysisk eller ved omstilling over tid)

Fysisk risiko og overgangsrisiko er de to hoveddelene av klimarisikobegrepet. Her ser vi på om overgangsrisiko kan ha innvirkning på kundens verdier/sikkerheter. Dette kan forekomme gjennom politiske reguleringer, etterspørselsendringer og teknologiutvikling. Eksempel: Myndighetene setter krav til utslippsfrie byggeplasser i alle offentlige anbud. En maskinpark bestående av anleggsmaskiner som går på fossilt brennstoff vil få et drastisk fall i salgsverdi.

Ny teknologi skaper defor en forsterket risiko for at selskapets verdier/eiendeler vil forringes ved at nye produkter overtar eller nye Energikrav i bygg, utslippskrav mm. Har kunden eiendeler som kan være utsatt for dette, og vil dette øke risikoen for verdifall på bankens sikkerheter?

- «ikke vesentlig påvirket»: risiko er håndterbar for virksomheten og banken

Kunde har forsikringsdekninger som gjenspeiler risiko? vil kunden ha en gjennomgang?

Er fysisk risiko tilstrekkelig sikret?

HVA BURDE DERE TENKE NÆRMERE PÅ FOR EGEN BANK?

↓ Sikre kobling til spørsmål 7-9

Kunde har forsikringsdekninger som gjenspeiler risiko? vil kunden ha en gjennomgang? 5%

↑ Salgsspørsmål bør ikke påvirke vektning på en risikovurdering?

Vil kunden ha en gjennomgang av sine forsikringer vedr risiko: JA/NEI avklares i kundemøtet eller vurderes av saksbehandler til oppfølging.

Fullmaksstruktur for klima/bærekraftsrisiko i kredittsaken

Det skal til enhver tid foreligge en oppdatert oversikt over gjeldende fullmakter i banken for kredittområdet. Fullmaktene er individuelle, og innvilges etter faglige kompetanse og fullmaktshavers stilling. Fullmakten skal være spesifisert på beløp og risikoklasse.

- Kredittsaken skal bestandig løftes fullmaktsmessig når enkelte forhåndsbestemte kriterier fastsatt av banken inntreffer. Dette gjelder også for kriterier som sier noe om kundens klima – og bærekraftsrisiko. For kunder som banken har definert til å ha høy slik risiko skal kredittbeslutninger og engasjementsfornyelser løftes fullmaktsmessig dersom total RKL-score er over 9.